
Natya Shastra Chapter 20

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்⁴யாய: 20

Document Information

Text title : naaTyashaastra adhyaaya 20

File name : natya20.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : dpadmakar at hotmail.com

Proofread by : dpadmakar at hotmail.com

Latest update : October 6, 2001

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

Natya Shastra Chapter 20

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்த்யாய: 20

॥ ஸ்ரீரஸ்து ॥

புரதமுநிப்ரணீதம் நாட்யஸாஸ்த்ரம்

அத² விம்ஸோ஽த்த்யாய: 1

ஸமுத்தா²நம் து வ்ரு³த்தீநாம் வ்யாக்²யாம்யநுபூர்வஸ: 1

யதா² வஸ்தூத்³ப⁴வம் சைவ காவ்யாநாம் ச விகல்பநம் ॥ 1 ॥

ஏகார்ணவம் ஜக³த் க்ரு³த்வா ப⁴க³வாநச்யுதோ யதா³ 1

ஸேதே ஸ்ம நா³க³பர்யங்கே லோகாந் ஸங்க்ஷிப்ய மாயயா ॥ 2 ॥

அத² வீர்யப³லோநமதாவஸூரௌ மது⁴கைஅடபௌ⁴ 1

தர்ஜயாமாஸுத்ர³தே³வம் தரஸா யுத்³த⁴காங்க்ஷயா ॥ 3 ॥

நிஜபா³ஹூ விம்ரு³த்³நந்தௌ பூ⁴தபா⁴வநமக்ஷயம் 1

ஜாநுபி⁴ர்முஷ்டிபி⁴ஸ்சைவ யோத⁴யாமாஸுது: ப்ரபு⁴ம் ॥ 4 ॥

ப³ஹூபி:⁴ ப்ருகைஷர்வாக்யைரந்யோந்யஸமபி⁴த்³ரவம் 1

நாநாதி⁴க்ஷேபவசநை: கம்பயந்தாவிவோத்³தி⁴ம் ॥ 5 ॥

தயோர்நாநாப்ரகாராணி வசாம்ஸி வத³தோஸ்ததா³ 1

ஸ்ருத்வா த்வபி⁴ஹதமநா த்³ருஹிணே வாக்யமப்³ரவீத் ॥ 6 ॥

கிமித³ம் புரதீவ்ரு³த்திர்வாக்³பி⁴ரேவ ப்ரவர்த்ததே 1

உத்தரோத்தரஸம்ப³த்³தா⁴ நந்விமௌ நித⁴நம் நய: ॥ 7 ॥

பிதாமஹவச: ஸ்ருத்வா ப்ரோவாச மது⁴ஸூதி³ந: 1

கார்யஹேதோர்மயா ப்³ரஹ்மந் பா⁴ரதீயம் விநிர்மிதா ॥ 8 ॥

வத³தாம் வாக்யபூ⁴யிஷ்டா² பா⁴ரதீயம் ப⁴விஷ்யதி 1

தஸ்மாதே³தௌ நிறுநம்யத்³யேத்யுவாச வசநம் ஹரி: ॥ 9 ॥

ஸூத்³தை⁴ரவிக்ரு³தைரங்கை:³ ஸாங்க்³ஹாரைஸ்ததா² ப்⁴ரு³ஸம் 1

யோத⁴யாமாஸுது³ர்தை³த்யௌ யுத்³த⁴மார்க்³விஸாரதௌ³ ॥ 10 ॥

பூ⁴மிஸம்யோக³ஸம்ஸ்தா²நை: பத³ந்யாஸைர்ஹரேஸ்ததா³ |

அதிபா⁴ரோ⁵ப⁴வத்³ பூ⁴மேர்பா⁴ரதீ தத்ர நிர்மிதா || 11 ||

வல்கி³தை: ஸாரங்க³த⁴நுஷஸ்தீவரைர்தீ³ப்தததை²ரத² |

ஸத்வாதி⁴கைரஸம்ப்ராந்தை: ஸாத்த்வதீ தத்ர நிர்மிதா || 12 ||

விசித்ரைரங்க³ஹாரைஸ்து தே³வோ லீலாஸமந்விதை: |

ப³ப³ந்த⁴ யச்சி²கா²பாஸம் கைஸிகீ தத்ர நிர்மிதா || 13 ||

ஸம்ரம்பா⁴வேக³ப³ஹு²ஸர்நாநாசாரீ ஸமுத்தி²தை: |

நியுத்³த⁴கர²ணஸ்சித்ரைருத்பந்நாரப⁴ தத: || 14 ||

யாம் யாம் தே³வ: ஸமாசஷ்டே க்ரியாம் வ்ரு³த்திஷு ஸம்ஸ்தி²தாம் |

தாம் தத³ர்தா²நுகை³ர்ஜப்யேஜர்தீ³ருஹிண: ப்ரத்யபூஜயத் || 15 ||

யதா³ ஹுதௌ தாவஸுரௌ ஹரி²ண மது⁴கைடபௌ⁴ |

ததோ⁵ப³ரவீத் பத்³மயோநிர்நாராயணமரிந்த³மம் || 16 ||

அஹோ விசித்ரைர்விஷமை: ஸ்பு²டை: ஸலலிதைரபி |

அங்க³ஹாரை: க்ரு³தம் தே³வ த்வயா தா³நவநாஸநம் || 17 ||

தஸ்மா³யம் ஹி லோகஸ்ய நியுத்³த⁴ஸமயக்ரம: |

ஸர்வஸஸ்த்ரவிமோக்ஷேஷு ந்யாயஸம்ஜ்ஞோ ப⁴விஷயதி || 18 ||

ந்யாயாஸ்ரிதைரங்க³ஹாரைர்ந்யாயாச்சைவ ஸமுத்தி²தை: |

யஸ்மா³யுத்³தா⁴நி வர்தந்தே தஸ்மாந்யாயா: ப்ரகீர்திதா: || 19 ||

[சாரீஷு ச ஸமுத்பந்நோ நாநாசாரீஸமாஸ்ய: |

ந்யாயஸம்ஜ்ஞ: க்ரு³தோ ஹ்யேஷ த்³ருஹிணேந மஹாத்தமநா || 20 ||

ததோ வேதே³ஷு நிக்ஷிப்தா த்³ருஹிணேந மஹாத்தமநா |

புநிஷ்வஸ்த்ரஜாதே ச நாநாசாரீஸமாகுலே || 21 ||

புநர்நாட்யப்ரயோகே³ஷு நாநாபா⁴வஸம்ந்விதா: |

வ்ரு³த்திஸம்ஜ்ஞா: க்ரு³தா ஹ்யேதா: காவ்யப³ந்த⁴ஸமாஸ்யா:] || 22 ||

சரிதைர்யஸ்ய தே³வஸ்ய ஜப்யம் யத்³யாத்³ரு³ஸம் க்ரு³தம் |

ரு³ஷிபி⁴ஸ்தாத்³ரு³ஸீ வ்ரு³த்திஅ: க்ரு³தா பா²யாதி³ஸம்யுதா || 23 ||

நாட்யவேத³ஸமுத்பநா வாக³ங்கா³பி⁴ந்யாத்மிகா |

மயா காவ்யக்ரிஅயாஹேதோ: ப்ரக்ஷிப்தா த்³ருஹி²ணஜ்ஞயா || 24 ||

ருக்வேதா³த்பா⁴ரதீ கூபிப்தா யஜுர்வேதா³ச்ச ஸாத்த்வதீ |
கைஸிகீ ஸாமவேதா³ச்ச ஸேஷா சாதர்வணாத்³பி || 25 ||

யா வாக்ப்ரதா⁴நா புருஷப்ரயோஜ்யா
ஸ்தர்வீஜிதா ஸங்க்ரு²தபா²யயுக்தா |
ஸ்வநாமதே⁴யை⁴ரதை: ப்ரயுக்தா
ஸா பா⁴ரதீ நாம ப⁴வேத்து வ்ரு²த்தி: || 26 ||

பே⁴தா³ஸ்தஸ்யாஸ்து விஜ்ஞேயா³ஸ்சத்வாரோ⁵ங்க³த்வமாக³தா: |
ப்ரரோசநாமுக²ம் சைவ வீதீ² ப்ரஹஸநம் ததா² || 27 ||

ஜயா⁴யுத³யிநீ சைவ மங்க³ஸ்யா விஜயாவஹா |
ஸர்வபாப்ரஸமநீ பூர்வரங்கே³ ப்ரரோசநா || 28 ||

[உபக்ஷேபேண காவ்யஸ்ய ஹேதுயுக்திஸமாஸ்யா |
ஸித்³தே⁴நாமந்த்ரண யா து விஜ்ஞேயா ஸா ப்ரரோசநா] || 29 ||

ந⁶ விதூ³ஷகோ வாபி பாரிபார்ஸ்விக ஏவ வா |
ஸுத்ரதா⁴ரேண ஸஹிதா: ஸம்லாபம் யத்து குர்வதே || 30 ||

சித்ரைர்வாக்யை: ஸ்வகார்யாரோத்தை²ர்வீத்த²யங்கே³ர்நயதா²பி வா |
ஆமுக²ம் தத்து விஜ்ஞேயம் பு³தை:⁴ ப்ரஸ்தாவநாபி வா || 31 ||

[லக்ஷணம் பூர்வமுக்தம் து வீத்த²யா: ப்ரஹஸநஸ்ய ச |
ஆமுகா²ங்கா³ர்நயதோ வக்ஷயே யதா²வத³நூபூர்வஸ:] || 32 ||

உத்³தா⁴த்யக: கதோ²த்³தா⁴த: ப்ரயோகா³திஸயஸ்ததா² |
ப்ரவ்ரு²த்தகாவலகி³தே பஞ்சாங்கா³ர்நயாமுக²ஸ்ய து || 33 ||

உத்³தா⁴த்யகாவலகி³தலக்ஷணம் கதி²தம் மயா |
ஸேஷா³ணம் லக்ஷணம் விப்ரா வ்யாக்யா²ஸ்யாம்யாநூபூர்வஸ: || 34 ||

ஸுத்ரதா⁴ர்ஸ்ய வாக்யம் வா யத்ர வாக்யார்த²மேவ வா |
க்³ரு²ஹீதாம் ப்ரவிஸேத்பாத்ரம் கதோ²த்³தா⁴த: ஸ கீர்தித: || 35 ||

ப்ரயோகே³ து ப்ரயோக³ம் து ஸுத்ரதா⁴ர்: ப்ரயோஜயேத் |
ததஸ்ச ப்ரவிஸேத்பாத்ரம் ப்ரயோகா³திஸயோ ஹி ஸ: || 36 ||

காலப்ரவ்ரு²த்திமாஸ்ரித்ய வர்ணநா யா ப்ரயுஜ்யதே |

ததா³ஸ்ரயாச்ச பா³த்ரஸ்ய ப்ரவேஸஸ்தத்²ப்ரவ்ரு³த்தகம் || 37 ||

ஏஷா³நந்யதமம் ஸ்லிஷ்டம் யோஜயித்வார்த²யுக்திபி⁴ |

[தஸ்மாத்³ங்க³த்³வ்யஸ்யாபி ஸம்ப⁴வோ ந நிவார்யதே || 38 ||

பாத்ரக்³ரந்தை²ரஸம்பா³த⁴ ப்ரகுர்யாதா³முக²ம் தத: |

ஏவமேதத்³பு³தை⁴ர்ஜ்ஞேயமா³முக²ம் விவிதா⁴ஸ்ரயம் || 39 ||

லக்ஷணம் பூர்வமுக்தம் து வீத்²யா: ப்ரஹஸநஸ்ய ச |

[இத்யஷ்டா³ர்த⁴விகல்பா வ்ரு³த்திரியம் பா⁴ரதீ மயாபி⁴ஹிதா |

ஸாத்த்வத்யாஸ்து விதா⁴நம் லக்ஷணயுக்த்யா ப்ரவக்ஷ்யாமி] || 40 ||

யா ஸாத்த்வதேநேஹ கு³ணேந யுக்தா ந்யாயேந வ்ரு³த்தேந ஸமந்விதா ச |

ஹர்ஷோத்கடா ஸம்ஹ்ரு³தஸோகபா⁴வா ஸா ஸாத்த்வதீ நாம ப⁴வேத்து வ்ரு³த்தி:

|| 41 ||

வாக³ங்கா³பி⁴நயவதீ ஸத்த்வோத்தா²நவசநப்ரகரணேஷு |

ஸத்த்வாதி⁴காரயுக்தா விஜ்ஞேயா ஸாத்த்வதீ வ்ரு³த்தி: || 42 ||

வீரா³த³பு⁴தரெளத்³ரரஸா நிரஸ்தஸ்ரு³ங்கா³ரகருணநிர்வேதா³ |

உத்³த⁴தபுருஷப்ராயா பரஸ்பராத⁴ர்ஷணக்ரு³தா ச || 43 ||

உத்தா²பகஸ்ச பரிவர்தகஸ்ச ஸல்லாபகஸ்ச ஸங்கா⁴த்ய: |

சத்வாரோ⁵ஸ்யா ப⁴தா³ விஜ்ஞேயா நாட்யகோவிதை³அ: || 44 ||

அஹம்பயுத்தா²ஸ்யாமி த்வம் தாவத்³த³ர்ஸயாத்மந: ஸக்திம் |

இதி ஸங்க⁴ர்ஷஸமுத்த²ஸ்தஜ்ஜ்ஞேருத்தா²பகோ ஜ்ஞேய: || 45 ||

உத்தா²நஸமாரப்³தா⁴ந்²நுத்ஸரு³ஜ்ய யோ⁵ர்த²யோக³வஸாத |

அந்யாந்²ந்² ப⁴ஜதே ஸ சாபி பரிவர்தகோ ஜ்ஞேய: || 46 ||

[நிர்³தி³ஷ்டவஸ்துவிஷய: ப்ரபஞ்சப³த்³த⁴ஸ்த்ரிஹாஸ்யஸம்யுக்த: |

ஸங்க⁴ர்ஷவிஸேஷக்ரு³தஸ்த்ரிவித:⁴ பரிவர்தகோ ஜ்ஞேய:] || 47 ||

ஸாத⁴ர்ஷஜோ நிராத⁴ர்ஷஜோ⁵பி வா ராக³வசஸம்யுக்த: |

ஸாத⁴க்ஷேபாலாபோ ஜ்ஞேய: ஸல்லாபக: ஸோ⁵பி || 48 ||

[த⁴ர்மாத⁴ர்மஸமுத்த²ம் யத்ர ப⁴வேத்³ராக³தோ³ஷஸம்யுக்தம் |

ஸாத⁴க்ஷேபம் ச வசோ ஜ்ஞேய: ஸம்லாபகோ நாம] || 49 ||

மந்த்ரர்த²வாக்யஸக்த்யா தை³வஸாதா³த்மதோ³ஷயோகா³த்³வா |

ஸங்காத்பேதஜநநஸ்தஜ்ஜகூ: ஸங்காத்யகோ ஜ்ஞேய: || 50 ||

[ப³ஹுகபடஸம்ஸ்ரயாணம் பரோபகாதாஸயப்ரயுக்தாநாம் |
கூடாநாம் ஸங்காதோ விஜ்ஞேய: கூடஸங்காத்ய:] || 51 ||

இத்யஷ்டார்தவிகல்பா வ்ருத்திரியம் ஸாத்த்வதீ மயாபி⁴ஹிதா |
கைரிக்யாஸ்த்வத² லக்ஷணமத:பரம் ஸம்ப்ரவக்ஷ்யாமி || 52 ||

யா ஸ்லக்ஷணநைபத்²யவிலேஷைத்ரா ஸ்தரீஸம்யுதா யா ப³ஹுந்ருத்தகீ³தா |
காமோபபோ⁴க³ப்ரப⁴வோபசாரா தாம் கைரிகீம் வ்ருத்திமுதா³ஹரந்தி || 53 ||

[ப³ஹுவத்³யந்ருத்தகீ³தா ஸ்ருங்கா³ராபி⁴நயசித்ரநைபத்²யா |
மால்யாலங்காரயுக்தா ப்ரஸஸ்தவேஷா ச காந்தா ச || 54 ||

சித்ரபத்³வாக்யப³ந்தை⁴ரலங்க்ரு³தா ஹஸிதருதி³தரோஷாதை: ³ |
ஸ்தரீபுருஷகாமயுக்தா விஜ்ஞேயா கைரிகீவ்ருத்தி:] || 55 ||

நர்ம ச நர்மஸ்பு²ஞ்ஜோ நர்மஸ்போ²டோ⁵த² நர்மக³ர்ப⁴ஸ்ச |
கைரிக்யாஸ்சத்வாரோ பே⁴தா³ ஹ்யேதே ஸமாக்யாதா: || 56 ||

ஆஸ்தா²பிதஸ்ருங்கா³ரம் விஸூத்³த⁴கரணம் நிவ்ருத்தவீரரஸம் |
ஹாஸ்யப்ரவசநப³ஹுலம் நர்ம த்ரிவித⁴ம் விஜாநீயாத் || 57 ||

ஈர்ஷ்யாக்ரோத⁴ப்ராயம் ஸோபாலம்ப⁴கரணநுவித்³த⁴ம் ச |
ஆத்மோபக்ஷைபக்ரு²தம் ஸவிப்ரலம்ப⁴ம் ஸ்ம்ரு²தம் நர்ம || 58 ||

நவஸங்க³மஸம்போ⁴கோ³ ரதிஸமுத³யவேஷவாக்யஸம்யுக்த: |
ஜ்ஞேயோ நர்மஸ்பு²ஞ்ஜோ ஹ்யவஸாநப⁴யாத்மகஸ்சைவ || 59 ||

விவிதா⁴நாம் ப⁴வாநாம் லவைர்லவைர்பூ⁴ஷிதோ ப³ஹுவிலேஷை: |
அஸமக³ராக்ஷிப்தரஸோ நர்மஸ்போ²டஸ்து விஜ்ஞேய: || 60 ||

விஜ்ஞாநரூபஸோபா⁴ த⁴நாதி³பி⁴ர்நாயகோ க³ணர்யத்ர |
ப்ரச்ச²நாம் வ்யவஹர்தே கர்யவஷாந்நர்மக³ர்போ⁴ஸௌ || 61 ||

[பூர்வஸ்தி²தௌ விபத்³யேத நாயகோ யத்ர சாபரஸ்திஷ்டே²த் |
தமபீஹ நர்மக³ர்ப⁴ம் வித்³யாந்நாட்யப்ரயோகே³ஷு] || 62 ||

இத்யஷ்டார்ஸவிகல்பா வ்ருத்திரியம் கைரிகீ மயாபி⁴ஹிதா |
அத ஊர்த⁴வமுத்³த⁴தரஸாமரப⁴டிம் ஸம்ப்ரவக்ஷ்யம்யமி || 63 ||

ஆரப⁴டப்ராயகு³ண ததை²வ ப³ஹுகபடவஞ்சநோபேதா |
த³ம்பா⁴ந்ரு²தவசநவதீ த்வாரப⁴ட நாம விஜ்ஞேயா || 64 ||

[ஆவபாதாப்லுலங்கி³தாநி ச்சே²த்³யாநி மாயாக்ரு²தமிந்த³ரஜாலம் |
சித்ராணீ யுத்³தா⁴நி ச யத்ர நித்யம் தாம் தாத்³ரு²ஸீமாரப⁴டம் வத³ந்தி
|| 65 ||

ஸாட்³கு³ண்யஸமார்ப்³தா⁴ ஹடா²திஸந்தா⁴நவித்³ரவோபேதா |
லாபா⁴லாபா⁴ர்த²க்ரு²தா விஜ்ஞேயா வ்ரு²த்திராரப⁴ட || 66 ||

ஸங்க்ஷிப்தகாவபதௌ வஸ்தூத்தா²பநமதா²பி ஸம்பே²: |
ஏதே ஹ்யஸ்யா பே⁴தா³ லக்ஷணமேஷம் ப்ரவக்ஷயாமி || 67 ||

அந்வர்த²ஸில்பயுக்தோ ப³ஹுபுஸ்தோத்தா²நசித்ரநேபத்²ய: |
ஸங்க்ஷிப்தவஸ்து விஷயோ ஜ்ஞேய: ஸங்க்ஷிப்தகஓ நாம || 68 ||

ப⁴யஹர்ஷஸமுத்தா²நம் வித்³ரவவிநிபாதஸம்ப்⁴ரமாசரணம் |
க்ஷிப்ரப்ரவேஸநிர்க³மமவபாதமிமம் விஜானீயாத் || 69 ||

ஸர்வரஸஸமாஸக்ரு²தம் ஸவித்³ரவ்வித்³ரவாஸ்யம் வ்வபி |
நாட்யம் விபா⁴வ்யதே யத்தத்³வஸ்தூத்தா²பநம் ஜ்ஞேயம் || 70 ||

ஸம்ரம்ப⁴ஸம்ப்ரயுக்தோ ப³ஹுயுத்³த⁴கபடநிர்³பே⁴த: |
ஸஸ்த்ரப்ரஹரப³ஹுல: ஸம்பே²டோ நாம விஜ்ஞேய: || 71 ||

ஏவமேதா பு³தை⁴ர்ஜ்ஞேயா வ்ரு²த்தயோ நாட்யஸம்ஸ்யா |
ரஸப்ரயோக³மாஸாம் ச கீர்த்யமாநம் நிபோ³த⁴த || 72 ||

ஹாஸ்யஸ்ரு²ங்க³ரப³ஹுலா கைஸிகீ பரிசக்ஷிதா |
ஸத்த்வதீ சாபி விஜ்ஞேயா வீராத்³பு⁴தஸமாஸ்யா: || 73 ||

ரௌத்³ரே ப⁴யாநகே சைவ விஜ்ஞேயாரப⁴ட பு³தை: |
பீ³ப⁴த்ஸே கருணே சைவ பா⁴ரதீ ஸம்ப்ரகீர்திதா || 74 ||

[ந ஹ்யேகரஸஜம் கவ்யம் கிஞ்சித்³ஸ்தி ப்ரயோக³த: |
பா⁴வோ வாபி ரஸோ வாபி ப்ரவ்ரு²த்திர்வ்ரு²த்திரேவ வா || 75 ||

ஸர்வேஷாம் ஸமவேதாநாம் யஸ்ய ரூபம் ப⁴வேத்³ப³ஹு |
ஸ மந்தவ்யோ ரஸ ஸ்தா²யி ஸேஷா: ஸஞ்சாரிண: ஸம்ரு²தா:] || 76 ||

வ்ரு²த்யந்த ஏஸோ⁵பி⁴நயோ மயோக்தோ வாக³ங்க³ஸத்த்வப்ரப⁴வோ யதா²வத்³ |

ஆஹார்யமேவாபி⁴நயம் ப்ரயோகே³ வக்ஷ்யாமி நேபத்²யக்ரு¹தம் து பூ⁴ய: || 77 ||

இதி பா⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே வ்ரு¹த்திவிகல்பநம் நாம விம்ஸோ⁵த்யாய:

Encoded by Padmakar Dadegaonkar dadegaonkar@yahoo.com

Natya Shastra Chapter 20

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

